

**Program
wychowawczo-profilaktyczny
dla Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej
w Tyrawie Wołoskiej**

*Program został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną oraz Radę Rodziców
przy Szkole Podstawowej w Tyrawie Wołoskiej w dniu 14.09.2017r*

PROGRAM WYCHOWAWCZY I PROFILAKTYCZNY SZKOŁY PODSTAWOWEJ IM. MARII KONOPNICKIEJ W TYRAWIE WOŁOSKIEJ

I. WSTĘP

WYCHOWANIE jest procesem, w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez:

- ukształtowanie prawego charakteru
- uznanie i przestrzeganie norm społecznych
- budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne
- budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi
- uświadamianie sobie celów życiowych

Wychowanie jest więc stałym procesem doskonalenia się wychowanka, który poprzez swoje wybory i działania rozwija się i usprawnia swoje ludzkie zdolności do bycia w pełni człowiekiem.

PROFILAKTYKA jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniem i reagowanie na nie. Jej celem jest ochrona człowieka, dziecka, ucznia, wychowanka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju.

Dobra profilaktyka jest dobrym wychowaniem a dobre wychowanie jest dobrą profilaktyką.

CELE WYCHOWAWCZE

1. Społeczność szkolną jako formę wspólnoty wychowawczej stanowią uczniowie, ich rodzice oraz wszyscy pracownicy szkoły współpracujący w atmosferze wzajemnego zrozumienia i szacunku w podejmowaniu wyznaczonych zadań.
2. Celem społeczności szkolnej jest wszechstronna pomoc wychowankowi w kształtowaniu jego osobowości. Wszelkie działania wychowawcze winny służyć kształtowaniu i wypracowaniu przez wychowanka coraz pełniejszej wewnętrznej harmonii jego sfery fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej i duchowej.
3. Prawidłowo ukształtowaną osobowość wychowanka do ukształtowania, której zmierzamy winna cechować:
  - kultura osobista, wyrażona przez postawę, słowa, strój, dbałość o estetykę pomieszczeń itp.;
  - zachowanie się z godnością i szacunkiem dla drugiego człowieka;
  - zgodność wewnętrzna między głoszonymi zasadami a życiem;

- pozytywne nastawienie wobec innych, życzliwość;
- wrażliwość na krzywdę ludzi biednych, samotnych, cierpiących z różnych powodów, odczuwanie empatii wobec nich;
- dążenie do budowania więzi między pokoleniami;
- tolerancja i szacunek wobec ludzi o innych poglądach, wobec innych ras, wyznawców innych religii itp.;
- miłość i szacunek do Ojczyzny, poznanie historii, kultury i tradycji oraz troska o utrzymanie i pomnażanie tego dziedzictwa oraz godne reprezentowanie kraju na zewnątrz;
- szacunek dla nauki i pracy, uczciwość, rzetelność, aktywność społeczna, ofiarność, bezinteresowność;
- uświadomienie, że wszyscy należymy do wspólnoty ogólnoludzkiej;
- umiejętne obcowanie z przyrodą, szacunek dla przyrody, odkrywanie jej piękna i tajemnic, zdrowy odpoczynek;
- zdolność do prawidłowego myślenia, wysoki poziom wiedzy i umiejętności;
- umiejętność efektywnego funkcjonowania w zmieniającej się rzeczywistości;
- szacunek dla prawdy;
- odporność na negatywne wpływy różnych patologicznych zjawisk społecznych oraz środków przekazu;
- umiejętność wykorzystania środków przekazu, nie uzależnienie się od nich, lecz wartościowe ich użytkowanie.

CELE I ZADANIA PROFILAKTYKI PIERWSZORZĘDOWEJ

Sformułowano następujące cele skierowane do:

▪ uczniów

- poznanie sposobów nieagresywnego rozwiązywania konfliktów;
- uświadomienie uczniom o wartościach wynikających z religii;
- ćwiczenia postaw asertywnych i obronnych wobec przemocy;
- przeżywanie i wyrażanie emocji i uczuć;
- opóźnienie momentu, w którym młodzi ludzie po raz pierwszy sięgają po alkohol i inne substancje uzależniające czy odurzające, czyli tzw. opóźnienie inicjacji

▪ rodziców

- kształtowanie umiejętności dokonywania odpowiednich wyborów i świadomego kierowania swoim postępowaniem;

- ukierunkowanie na poprawę relacji rodzic-dziecko, usprawnienie komunikacji, a jednocześnie włączanie rodziców w system oddziaływań profilaktycznych;
- uczenie poprzez nowoczesną edukację postaw wolnych od nałogów;
- pokazanie perspektyw zdrowego życia i drogi do satysfakcji osobowej bez zażywania alkoholu i innych substancji uzależniających;
- budowanie osobistego i sąsiedzkiego systemu wsparcia;
- zaangażowanie rodziców do akcji dożywiania;

▪ **nauczycieli**

- poszukiwanie sposobów zapobiegania przemocy, umiejętne rozwiązywanie problemów i konfliktów;
- profilaktyka przeciwalkoholowa i antynikotynowa itp. (dostarczanie fachowej wiedzy o chorobie alkoholowej i profilaktyce);
- szerzenie wśród dzieci i młodzieży wiedzy na temat zagrożeń patologicznych;
- doskonalenie kompetencji w zakresie konstruowania szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego;
- podejmowanie współpracy z przedstawicielami instytucji, których zadaniem jest współdziałanie ze szkołą w wyżej wymienionych tematach;

▪ **wychowawców**

- opracowanie w oparciu o „Program wychowawczy i profilaktyczny szkoły” klasowego planu wychowawczego, w porozumieniu z rodzicami i uczniami;
- podejmowanie systematycznego wysiłku zmierzającego do wytworzenia prawidłowej atmosfery wspólnoty klasowej;
- uczestniczenie we wszystkich sytuacjach ważnych dla klasy, w imprezach w których uczestniczą wychowankowie;
- kierowanie wszystkimi wycieczkami klasowymi;
- czuwanie nad postępami w nauce i frekwencją uczniów, pozostawanie w stałym kontakcie z rodzicami, zaznajomienie się z sytuacją wychowanków;
- organizowanie klasowych zebrań rodziców;
- prowadzenie prawidłowo i systematycznie dokumentacji klasowej.

▪ **pracowników obsługi**

- wspomaganie nauczycieli podczas pełnienia dyżurów.

ŚRODKI WYCHOWAWCZE

1. Rozmowa wychowawcza nauczyciela z uczniem (nauczyciel, który pierwszy zetknął się z problemem);
2. Rozmowa wychowawcy z uczniem;
3. Rozmowa wychowawcy z rodzicami;
4. Skierowanie ucznia na rozmowę wychowawczą z dyrektorem;
5. Nagana przed całą szkołą;
6. Obniżenie stopnia z zachowania;
7. Naprawienie popełnionej winy lub wyrządzonej szkody;
8. Zaproponowanie konkretnej pracy w godzinach wolnych od zajęć;
9. Odebranie prawa do wycieczki lub innej imprezy klasowej lub szkolnej.

PROCEDURA TWORZENIA SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. Wstępna diagnoza problemów wychowawczych;
2. Określenie przyczyn zachowań ryzykownych;
3. Określenie celów i zadań profilaktyki pierwszorzędowej w szkole;
4. Projektowanie działań profilaktycznych;
5. Układanie szkolnego programu profilaktyki;

WSTĘPNA DIAGNOZA PROBLEMÓW WYCHOWAWCZYCH

Szkoła Podstawowa w Tyrawie Wołoskiej jest niewielką placówką oświatową. Każda klasa to jeden lub dwa oddziały. Dzieci wychowywane są w religii: rzymsko – katolickiej. Rodzice tych dzieci to głównie rolnicy i pracownicy okolicznych zakładów, utrzymujący się z zasiłków niewielkich gospodarstw rolnych lub pracy poza granicami Polski. Niektóre dzieci przychodzą do szkoły nieprzygotowane do lekcji. Kadra placówki to nauczyciele posiadający wykształcenie wyższe magisterskie.

Diagnoza przeprowadzona na podstawie: ankiet, rozmów, wywiadu, informacji z mierzenia jakości pracy szkoły wykazała, że wielu rodziców dzieci uczących się w szkole pracuje za granicą. Niektóre rodziny nie zaspokajają podstawowych potrzeb dzieci. Zdarzają się rodziny, w których przynajmniej jeden rodzic nadużywa alkoholu.

Stwierdzono, że uczniowie przychodzą do szkoły nieprzygotowani i czasami głodni. W środowisku występują konflikty.

Na podstawie diagnozy stwierdzono, że w naszym środowisku są następujące przyczyny zachowań ryzykownych:

- problemy z tolerancją; drobne spory sąsiedzkie i rodzinne, konflikty wśród dzieci;
- brak środków materialnych w rodzinach na zaspokojenie podstawowych potrzeb;
- brak pozytywnego zainteresowania ze strony rodziców (dzieci nieprzygotowane do zajęć szkolnych, słaba frekwencja na spotkaniach z nauczycielami typu: zebranie, wywiadówka, dni otwarte, rozmowy indywidualne);
- bardzo duży odsetek rodzin niepełnych (podejmowanie pracy poza granicami Polski);
- częste powielanie i akceptacja negatywnych wzorów (nadużywanie wulgarnych słów, palenie papierosów, brak szacunku dla osób starszych).

REGUŁY POSTĘPOWANIA W SZKOLNEJ PROFILAKTYCE

1. Kierowanie uwagi na wzmacnianie czynników chroniących;
2. Nieograniczanie się do przekazywania informacji o uzależnieniach;
3. Angażowanie różnych sfer życia wychowanka w planowanych działaniach;
4. Reflektowanie swoich codziennych działań (sposobu odnoszenia się do dzieci, stawiania wymagań, przygotowania lekcji, sposobu oceniania);
5. Bycie stałym i konsekwentny w działaniu;
6. Zachęcanie do takiej pracy kolegów;
7. Działanie w ramach pierwszego poziomu profilaktyki;
8. Angażowanie do współpracy ludzi, którzy znają i rozumieją specyfikę pracy z dziećmi i młodzieżą.

Klasy I - VIII

Lp.	Cele operacyjne	Zadania	Odpowiedzialni	Czas realizacji	Sposób realizacji
I - Kształtowanie prawidłowych nawyków dotyczących zdrowia, bezpieczeństwa i umiejętność dbania o swój wygląd					
1.	Uczeń dba o własne bezpieczeństwo	1. Zapoznanie z przepisami ruchu drogowego i zasadami przechodzenia przez jezdnię – zaproszenie policjanta. 2. Zapoznanie z zasadami bezpiecznego zachowania się podczas zajęć szkolnych, zajęć pozalekcyjnych i przerw: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Posługiwanie się przyborami szkolnymi; ▪ Korzystanie z przyborów i przyrządów gimnastycznych zgodnie z przeznaczeniem; ▪ Bezpieczne poruszanie się po korytarzach i na boisku w czasie przerw; ▪ Bezpieczne posługiwanie się sprzętem komputerowym; ▪ Pomoc w nawiązaniu kontaktu z instytucją wspierającą rodziny potrzebujące wsparcia – Centrum Pomocy Rodzinie; ▪ Spotkanie z przedstawicielem PPP na temat agresji i wymuszeń; ▪ Opieka nad uczniami z rodzin objętych programem „Niebieska Karta”; 3. Wdrażanie uczniów do asertywnych zachowań. 4. Zapoznanie z zasadami bezpieczeństwa dzieci w drodze do szkoły i do domu; 5. Zapoznanie uczniów z zasadami wsiadania do autobusu i wysiadania z niego; 6. Zapoznanie uczniów z drogą ewakuacyjną budynku szkolnego; 7. Prelekcje na temat właściwego reagowania w sytuacji różnorodnych zagrożeń; 8. Zapoznanie uczniów z numerami alarmowymi; 9. Kształtowanie umiejętności zwracania się do osób dorosłych w sytuacji zagrożenia; 10. Szkolenie na kartę rowerową.	Wychowawcy Nauczyciele przedmiotu	IX Cały rok	Zajęcia lekcyjne Ćwiczenia praktyczne Zdawanie na kartę rowerową

2.	Uczeń troszczy się o własne zdrowie	<p>1. Wpajanie nawyków:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prawidłowego odżywiania się; ▪ Ubierania się stosownie do panujących warunków atmosferycznych; ▪ Higieny osobistej; <p>2. Zapoznanie dzieci z technikami uczenia się;</p> <p>3. Zapoznanie uczniów z zasadami prawidłowego żywienia;</p> <p>4. Zapoznanie uczniów z procesami zachodzącymi w organizmie w okresie dojrzewania;</p> <p>5. Zapoznanie uczniów z zagrożeniami związanymi z używaniem nikotyny, alkoholu, narkotyków i środków odurzających;</p> <p>6. Realizowanie tematów związanych z I pomocą w najczęstszych przypadkach zagrożenia zdrowia i życia;</p>	Wychowawcy, pielęgniarka szkolna, policjant	Cały rok	Zajęcia lekcyjne Pogadanki Fluoryzacja raz w miesiącu Apel na temat zdrowego stylu życia <i>Akcja Zachowaj trzeźwy umysł</i>
3.	Uczeń uczestniczy w zajęciach ruchowych	<p>1. Organizowanie atrakcyjnych zabaw ruchowych i pieszych wycieczek</p> <p>2. Organizowanie szkolnych rozgrywek sportowych, wyjazdów na basen i lodowisko, udział w turniejach, zawodach sportowych;</p> <p>3. Organizowanie wycieczek i biwaków;</p> <p>4. Organizowanie dyskotek szkolnych;</p>	Wychowawcy Nauczyciele Rodzice	Cały rok	Wycieczki Rozgrywki sportowe, zawody międzyszkolne
4.	Dożywianie uczniów	<p>1. Wpajanie prawidłowych nawyków odżywiania poprzez organizowanie zajęć, w których uczniowie samodzielnie przygotowują posiłki z dużą ilością warzyw i owoców;</p> <p>2. Organizowanie konkursów o tematyce prawidłowego żywienia;</p> <p>3. Dbalność o higienę i estetykę spożywanych posiłków;</p> <p>4. Przygotowywanie posiłków, dożywianie uczniów;</p> <p>5. Przygotowywanie okolicznościowych poczęstunków dla dzieci z okazji zabaw, festynów, innych uroczystości związanych z tradycjami świątecznymi i regionalnymi obchodzonymi w szkole;</p>	- GOPS - hurtownie - sklepy - rodzice	Cały rok	Obiady na stołówce Poczęstunki okolicznościowe
5.	Pomoc w zapewnieniu środków finansowych w rodzinie	<p>1. Organizowanie zapomóg finansowych, rzeczowych przez Urząd Gminy (GOPS), szkołę;</p> <p>2. Organizowanie darów rzeczowych ofiarowanych przez fundacje i sponsorów;</p>	- GOPS - sponsorzy - fundacje	Cały rok	Paczki okolicznościowe

II - Kształtowanie postawy szacunku, życzliwości, tolerancji

1.	Uczeń zna prawa i obowiązki ucznia	1. Zapoznanie z prawami i obowiązkami ucznia wynikającymi ze Statutu Szkoły i Konwencji Praw Dziecka.	Wychowawca	IX – X	Lekcje wychowawcze
2.	Uczeń jest członkiem zespołu klasowego	1. Integracja zespołów klasowych. 2. Kształtowanie prawidłowych relacji między uczniami. 3. Rozwijanie więzi koleżeńskich przez udział w uroczystościach klasowych i szkolnych. 4. Zorganizowanie pomocy koleżeńskiej uczniom posiadającym kłopoty w nauce; 5. Dbanie o estetykę szkoły i klasy.	Wychowawca Nauczyciele	Cały rok VI	Godz. wychowawcze Wycieczki Imprezy Dyżury i wystrój klas
3.	Uczeń rozumie problemy wynikające z odmienności	1. Kształtowanie postawy tolerancji. 2. Kształtowanie prawidłowego stosunku do osób niepełnosprawnych; 3. Uwzględnienie treści religijnych w tematach zajęć; 4. Zorganizowanie szkolnej „Wigilii” uwzględniającej tradycyjne potrawy różnych wyznań; 5. Obrzędowość związana ze świętami Wielkiej Nocy;	Wychowawca Nauczyciele	IX	Zajęcia lekcyjne godziny wychowawcze Interpretacja utworów literackich wyjście na cmentarz; inscenizacja „Jasełka”;
4.	Uczeń ma poczucie więzi z rodziną i społeczeństwem	1. Zachęcanie do uczestniczenia w imprezach okolicznościowych wspólnie z rodzicami. 2. Zachęcanie do uczestnictwa w uroczystościach i imprezach o charakterze patriotycznym i religijnym. 3. Kultywowanie pamięci o zmarłych. 4. Zorganizowanie opieki uczniów starszych nad młodszymi (dyżury);	Wychowawcy Katecheta	Zgodnie z planem	Imprezy okolicznościowe Zajęcia lekcyjne
5.	Dziecko uczy się samorządności	1. Zorganizowanie wyborów członków samorządu klasowego; 2. Zorganizowanie wyborów do Samorządu Szkolnego; 3. Zorganizowanie opieki Samorządu Uczniowskiego;	Wychowawca Uczniowie Opiekun Samorządu Szkolnego	IX	Pełnienie funkcji członka samorządu szkolnego i klasowego

6.	Dziecko uczy się respektowania chrześcijańskiego systemu wartości	1. Kształtowanie u ucznia poczucia odpowiedzialności i miłości Ojczyzny 2. Uświadamianie konieczności poszanowania polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata 3. Przygotowanie uczniów do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności.	Wychowawcy	Cały rok	obserwacja
III – Kształtowanie postaw szacunku wobec małej i dużej ojczyzny					
1.	Dziecko zna szkołę i jej pracowników	1. Zapoznanie uczniów z pomieszczeniami szkoły.	Wychowawca	IX	Spacer po szkole
2.	Uczeń szanuje mienie szkolne	1. Uświadamianie uczniom poczucia odpowiedzialności za sprzęt szkolny i pomoce naukowe.	Wychowawca	Cały rok	obserwacja
3.	Uczeń zna historię własnego regionu i szkoły	1. Poznawanie elementów historii i wybranych legend regionu. 2. Zapoznanie z położeniem Tyrawy Wołoskiej, ukształtowaniem okolicy i przyrodą charakterystyczną dla najbliższego regionu. 3. Zapoznanie z historią szkoły oraz z sylwetką patrona - Marii Konopnickiej.	Wychowawca Nauczyciele Bibliotekarz	I semestr	Zajęcia lekcyjne Wycieczki Konkurs
4.	Uczeń zna symbole narodowe, najważniejsze miejsca w Polsce oraz sławnych Polaków	1. Zapoznanie z symbolami narodowymi (flaga, godło, hymn narodowy). 2. Zapoznanie z położeniem geograficznym, legendami, charakterystycznymi obiektami i osobliwościami miast polskich. 3. Zapoznanie uczniów z sylwetkami sławnych Polaków.	Wychowawca Nauczyciele	Cały rok	Zajęcia lekcyjne Wycieczki Zwiedzanie galerii miejscowego rzeźbiarza, p. B. Iwanowskiego
5.	Uczeń zna święta narodowe	1. Udział uczniów w akademiach i apelach z okazji świąt narodowych i religijnych.	Wychowawca	Zgodnie z planem	Akademie, apele
6.	Uczeń zna symbole Unii Europejskiej	1. Zapoznanie z flagą i hymnem unii.	Wychowawca	X	Godzina wychowawcza Apel

IV – Przygotowanie do korzystania z dorobku kultury					
1.	Uczeń potrafi korzystać z dorobku kultury	1. Uczestniczenie w imprezach kulturalnych (teatr, kino, muzeum itp.). 2. Udział w artystycznych imprezach środowiskowych i plenerowych. 3. Propagowanie folkloru środowiskowego. 4. Współpraca ze Stowarzyszeniem <i>U podnóża Gór Słonnych</i> . 5. Wykonywanie prac artystycznych: makrama, szydełkowanie, rzeźba, wikliniarstwo, bibułkarstwo itp.; 6. Zwiedzanie Galerii Qvo Vadis, miejscowego artysty rzeźbiarza pana B. Iwanowskiego;	Wychowawcy Nauczyciele	Zgodnie z planem	Imprezy szkolne i środowisko-we, w tym Dzień Patrona Szkoły Dożynki Spotkania z Kołem Gospodyń Wiejskich
2.	Uczeń umie rozsądnie korzystać z propozycji mediów	1. Uświadomienie uczniom konieczności analizowania programu telewizyjnego i rozsądnego korzystania z komputerów i innych środków przekazu informacji.	Wychowawca	Cały rok	Godziny wychowawcze
V – Kształtowanie właściwych zachowań w środowisku przyrodniczym					
1.	Uczeń zna sposoby przeciwdziałania degradacji środowiska	1. Kształtowanie u uczniów postaw ekologicznych. 2. Uświadomienie wagi i zachęcanie do podejmowania czynności sprzyjających zachowaniu porządku w środowisku (dom, szkoła, okolica). 3. Współpraca z Nadleśnictwem Brzozów oraz z Zespołem Podkarpackich Parków Krajobrazowych.	Wychowawcy	Cały rok	Akcje społeczne (Sprzątanie Świata, dokarmianie zwierząt, segregowanie śmieci itp.) Gazetki tematyczne

Udział rodziców w realizacji programu wychowawczego:

1. Każdy z rodziców powinien uczestniczyć w życiu szkoły i klasy w wybranej i zadeklarowanej dziedzinie, np. wychowawczej, kulturalnej, porządkowej, gospodarczej (wycieczki, imprezy kulturalne, działalność gospodarcza).

2. Rodzice powinni uczestniczyć w zebraniach szkolnych, lekcjach otwartych, prelekcjach poświęconych zagadnieniom wychowawczym.
3. Na rodzicach spoczywa obowiązek usprawiedliwiania nieobecności dziecka w szkole oraz stałego kontaktu z wychowawcą w sytuacjach tego wymagających.
4. Rodzice powinni dbać o odpowiedni strój i wygląd dziecka.
5. Niezbędnym elementem wychowania jest pomoc dzieci w obowiązkach domowych.